

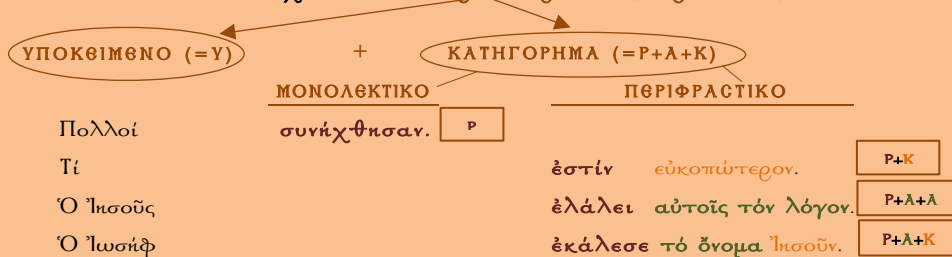
Η θεραπεία του παραλυτικού της Καπερναούμ, Β' Ημισειῶν (Γρηγορίου του Παλαμᾶ)

1 Και εἰσῆλθε πάλιν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. 2 καὶ εὐθέως **συνήχθησαν**¹ πολλοί, ὥστε μικεὶν χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, **αἰρόμενον**² ὑπὸ τεσσάρων. 4 καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ **ἐξορύξαντες** (βλ. 13ο μάθ.) **χαλῶσι**³ τὸν κράβαττον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς **κατέκειτο**⁴. 5 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. 6 ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ **διαλογιζόμενοι**⁵ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· 7 τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; 8 καὶ εὐθέως **ἐπιγινούς**⁶ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 9 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ἀφείωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, **ἔγειρε**⁷ καὶ **ἄρον** (προστακτ., βλ. μάθ. 10ο) τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; 10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου **ἀφιέναι** (ἀπαρέμφ. ῥ. ἀφίμιμ βλ. μάθ. 13ο) ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας λέγει τῷ παραλυτικῷ. 11 σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 12 καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ **ἄρας** (μτχ. ἄρσ. ῥ. αἴρω, βλ. μάθ. 10ο) τὸν κράβαττον **ἐξῆλθεν ἐναντίον** (ἀπέναντι, ἐνώπιον) πάντων, ὥστε **ἐξίστασθαι** (ἀπαρέμφ. ῥ. ἐξίσταμαι, βλ. μάθ. 9ο) πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν.

Γραμματικά σχόλια

- συνήχθησαν**: γ' πληθυντικό πρόσωπο χρόνου Παθ. Ἄορ. (συνήχθη) τοῦ ῥ. Μ.Φ. συνάγωμαι (συναθροίζομαι) σύνθετο: συν+άγωμαι **ἀπρόσωπο**: συνάγεται (ἐξαγεται συμπεράσμα): (βλ. 9ο μάθ. 6Φ.).
- αἰρόμενον**: μετοχή ἄρσεν. γένους χρόνου Ἔνεστ. (αἴρωμαι) τοῦ ῥ. Μ.Φ. αἴρωμαι (σκιώνομαι): (βλ. 10ο μάθ. 6Φ.).
- χαλῶσι**: γ' πληθυντικό πρόσωπο χρόνου Ἔνεστ. (χαλῶ) τοῦ ῥ. 6.Φ. χαλάω-ῶ (μτθ. κάνω κάτι χαλαρό, χαλαρώνω, κατεβάσω ἀμθ. γίνομαι χαλαρός): **εὐαγγ. φράση**: «ἐπὶ δε τῷ ῥήματι σου χαλάσω τὸ δίκτυον»· **παράγωγα**: χαλαρός, χάλασμα, χαλασμός.
- κατέκειτο**: γ' ἐνικό πρόσωπο χρόνου Πρτ. (κατεκείμεν) τοῦ ἀποθετικού ῥ. κατάκειμαι· σύνθετο: κατά + κείμαι (κείτομαι, εἶμαι τεθειμένος, βρισκομαι καταγής): **σύνθετο μέ πολλές προθέσεις**: ἀνάκειμαι (κείμαι ὡς ἀφιέρωμα), διάκειμαι (εἶμαι σέ κάποια κατάσταση), ἐπικειμαι (ἐπικρέμαμαι, ἐπιτίθεται ἐναντίον κάποιου), πρόσκειμαι (εἶμαι πλησίον), πρόκειμαι (κείμαι ἐμπρός), ὑπόκειμαι (εὐρίσκομαι ὑποκάτω): **παράγωγα**: κειμήλιον (κάθε τί πού βρίσκεται κατά μέρος σάν κάτι πολύτιμο), κοίτη, κοιτῶν, κῶμα (λίθθαργος).
- διαλογιζόμενοι**: ὀνομαστική πληθυντικού τῆς μτχ. Ἔνεστ. (διαλογίζομαι) τοῦ ῥ. Μ.Φ. διαλογίζομαι (σκέπτομαι) σύνθετο: διά+λογίζομαι (λογαριάζω, σκέπτομαι, νομίζω, συμπεραίνω, συλλογίζομαι).
- ἐπιγινούς**: μτχ. ἄρσ. γένους χρόνου Ἄορ. 6' (ἐπέγνων) τοῦ ῥ. 6.Φ. ἐπιγιγνώσκω· σύνθετο: ἐπί + γιγνώσκω (γνωρίζω, φρονῶ, κρίνω): **διαφορές γιγνώσκω**= ἔχω γνώσιν ἐκ παρατηρήσεως ἐνῶ **οἶδα**= ἔχω γνώσιν ἐκ σκέψεως, ἐκ συλλογισμοῦ.
- ἔγειρε**: 6' ἐνικό πρόσωπο προστακτικῆς ἐγκλισης χρόνου Ἔνεστ. (ἐγείρω) τοῦ ῥ. 6.Φ. ἐγείρω (Ξυπνῶ, σκιώνω, ἐξγείρω κάποιον): 6.Φ.: Ἔνεστ. ἐγείρω, Πρτ. ἤγειρον, Μέλλ. ἐγερῶ, Ἄορ. ἤγειρα, Πρκμ. ἐγήγερκα, Ὑπερσ. ἐγήγερκεν· **παράγωγα/σύνθετα**: ἐγερσις, ἐγερτί (προσθύμωσ, ἀγρυπνια), ἐγρήγορσις (ἀπό τόν Πρκμ. 6' Μ.Φ.: ἐγρήγορα): **διαφορετικό** τοῦ ῥ. ἀγείρω (= συναθροίσω).

Συντακτικά σχόλια - Οἱ κύριοι ὅροι τῆς πρότασης

Συντομογραφίες: Υ= ὑποκείμενο, Ρ= ῥῆμα, Α= ἀντικείμενο, Κ= κατηγορούμενο

Διαδίκτυακά μαθήματα γιά τήν κατανόηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης

«Ἀπό τήν ἐποχή πού μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τά σήμερα, μιλοῦμε, ἀνασαίνουμε καί τραγουδοῦμε μέ τήν ἴδια γλώσσα», Γιώργος Σεφέρης

ἰνδάλλομαι (ῥ., φαίνομαι, δεικνύομαι, παρέχω ὄψιν) → ἰνδαλμα

ἰς (-νός, ἦ, μῦς, νεῦρον· ἡ δύναμις τῶν μυῶν, ῥώμη) → ἰσχύς, ἰσχυρός

ἴφι (ἐπικ. ἐπίρ., μετά δυνάμεως, ἰσχυρῶς) → ἴφιγένεια (ἡ καταγόμενη ἀπό ἰσχυρό γένος)

ἴχνιον [καί ἴχνος, τό, πατησιά, πατημασιά] → ἴχνος, (ἀ)χνάρι

Ὅμηρικό Λεξικό Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ, ἔκδ. 1888

γι(γ)νώσκω, (Μ.Φ. γι(γ)νώσκομαι).

ἀρχικό θέμα -γνο-

παράγωγα/σύνθετα:

γνώμη (σκέψη, κρίση, διάθεση, ἀπόφαση), γνώσις, γνωστός, γνώστης, γνωμικός, γνώμων (κριτής, κανόνας), ἀγνώμων (ἀλόγιστος, ἀσύνετος, ἀχάριστος), εὐγνώμων, ἀνεπιγνώμων (αὐτός πού ἀγνοεῖ κάτι), ἀνεπίγνωστος (ὁ μὴ σαφῶς γνωστός), ἀπόγνωσις, διάγνωσις..

σύνθετα ῥήματα καί οὐσιαστικά:

ἀναγιγνώσκω → ἀνάγνωση,

ἀπογιγνώσκω → ἀπόγνωση,

διαγιγνώσκω → διάγνωση,

ἐπιγιγνώσκω → ἐπίγνωση (κατανόηση, ἐνσυνείδητος γνώση),

συγγιγνώσκω (συμφωνῶ, εἶμαι τῆς αὐτῆς γνώμης) → συγγνωστός (ἄξιος συγγνώμης)

Ποιές ἀπό τίς λέξεις τῆς στήλης Β' ἔχουν ἐτυμολογική συγγένεια/κοινή ρίζα με τίς λέξεις τῆς στήλης Α'; Κυκλώστε τίς σωστές.

A'	B'
ἐγείρω	ἀγορά, γρήγορος, ἐγερτήριο, συναγερμός, ἐγρήγορη, ἀνέγερση.
γιγνώσκω	γνήσιος, γνώριμος, ἀναγνώστης, γηγενής, ἀγνωστος, συγγνώμη.

ΜΑΘΗΜΑ 15ο

Ἐπίθετα καί Παραθετικά

α6. ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Συνήθη ανώμαλα επίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε (5):

μέγας, πολύς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καί φροῦδος.

Ἐνικός			
θ. μεγα- καὶ μεγαλο-			
Ὀν.	μέγας	μεγάλη	μέγα
Γεν.	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου
Δοτ.	μεγάλῳ	μεγάλη	μεγάλῳ
Αἰτ.	μέγαν	μεγάλην	μέγα
Κλητ.	μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλη	μέγα

Πληθυντικός			
θ. μεγα- καὶ μεγαλο-			
Ὀν.	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
Γεν.	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
Δοτ.	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
Αἰτ.	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
Κλητ.	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα

Ἐνικός			
θ. πολυ- καὶ πολλο-			
Ὀν.	πολύς	πολλή	πολύ
Γεν.	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
Δοτ.	πολλῶ	πολλῆ	πολλῶ
Αἰτ.	πολὺν	πολλήν	πολύ
Κλητ.	πολύ	πολλή	πολύ

Πληθυντικός			
θ. πολυ- καὶ πολλο-			
Ὀν.	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά
Γεν.	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
Δοτ.	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
Αἰτ.	πολλοὺς	πολλάς	πολλά
Κλητ.	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά

Ἐνικός			
θ. πραο- καὶ πραε-			
Ὀν.	πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον
Γεν.	πράου	πραεῖας	πράου
Δοτ.	πράῳ	πραεῖα	πράῳ
Αἰτ.	πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον
Κλητ.	πρᾶε	πραεῖα	πρᾶον

Πληθυντικός			
θ. πραο- καὶ πραε-			
Ὀν.	πρᾶοι	πραεῖαι	πραεᾶ
Γεν.	πραέων	πραεῖῶν	πραέων
Δοτ.	πραέσι	πραεῖαις	πραέσι
Αἰτ.	πράους	πραεῖας	πραεᾶ
Κλητ.	πρᾶοι	πραεῖαι	πραεᾶ

β1. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Ἡ ιδιότητα ἢ ποιότητα, τὴν ὁποία δηλώνει ἓνα ἐπίθετο, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει σὲ περισσότερα τοῦ ἑνὸς πράγματα, ἀλλὰ σὲ διαφορετικὸ βαθμό:

π.χ. λευκός ὁ ἄρτος, λευκή ἡ χιών, λευκὸν τὸ ὄστουν.

1) Ὃταν τὸ ἐπίθετο φανεράνει ὅτι ἓνα οὐσιαστικὸ ἔχει ἀπλῶς τὴν ποιότητα ἢ ιδιότητα πού δηλώνεται ἀπὸ αὐτό, λέγεται ἐπίθετο **θετικοῦ βαθμοῦ** ἢ θετικό:

π.χ. ὁ ὑψηλὸς Ὀλυμπος:

2) Ὃταν τὸ ἐπίθετο φανεράνει ὅτι ἓνα οὐσιαστικὸ ἔχει τὴν ποιότητα ἢ ιδιότητα πού δηλώνεται ἀπὸ αὐτό **σὲ ἀνώτερο βαθμὸ** σὲ σύγκριση πρὸς ἓνα ἄλλο οὐσιαστικὸ (ὁμοειδὲς ἢ διαφορετικὸ ἢ σὲ σύγκριση πρὸς πολλὰ ἄλλα, πού τὰ θεωροῦμε ὡς ἐνότητα), λέγεται ἐπίθετο **συγκριτικοῦ βαθμοῦ** ἢ συγκριτικό:

π.χ. Ὁ Ὀλυμπος ἐστὶν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης (= εἶναι ψηλότερος ἀπὸ)

Ἴππος λευκότερος χιόνος (= εἶναι λευκότερος ἀπὸ).

Χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς (βροτός: θνητός) (= εἶναι καλύτερος ἀπὸ).

3) Ὃταν τὸ ἐπίθετο φανεράνει ὅτι ἓνα οὐσιαστικὸ ἔχει τὴν ποιότητα ἢ ιδιότητα πού δηλώνεται ἀπὸ αὐτό **σὲ ἀνώτατο βαθμὸ** (σὲ σχέση μὲ αὐτό τὸ ἴδιο ἢ σὲ σύγκριση πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα), λέγεται ἐπίθετο **ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ** ἢ ὑπερθετικό:

π.χ. ὁ ὑψηλότατος Ὀλυμπος (ὁ πάρα πολὺ ψηλός/ὁ πανύψηλος Ὀλυμπος):

ὁ Ὀλυμπος ἐστὶ τὸ ὑψηλότατον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος

(ὁ Ὀλυμπος εἶναι τὸ πῖο ψηλό/τὸ ψηλότερο ἀπ' ὅλα τὰ βουνὰ τῆς Ἑλλάδος).

✱ Τὸ συγκριτικὸ καὶ τὸ ὑπερθετικὸ ἐνὸς ἐπιθέτου μαζί λέγονται μὲ ἓνα ὄνομα **παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου**: διακρίνονται δὲ αὐτὰ ἀπὸ τὸ θετικὸ μὲ τὴν κατάληξή τους.

✱ Συνηθισμένες καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι:

-τερος, (-τέρα, -τερον) γιὰ τὸ συγκριτικὸ καὶ
-τατος, (-τάτη, -τατον) γιὰ τὸ ὑπερθετικὸ.